

Torpöns naturreservat

Torpöns naturreservat präglas av strövvänliga tallskogar. Maj 2005.

Skötselplan

Upprättad 2005
Länsstyrelsen Östergötland

SKÖTSELPLAN FÖR TORPÖNS NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2005.

Planförfattare har varit Jens Johannesson.

A. ALLMÄN BESKRIVNING	3
Administrativa data om naturreservatet	3
2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	4
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden.....	4
3.1 Naturbeskrivning	4
3.2 Historisk och nuvarande markanvändning	5
3.3 Områdets bevarandevärden	5
3.4 Källuppgifter	5
B. PLANDEL	6
1 Syfte med naturreservatet.....	6
2 Disposition och skötsel av mark.....	6
2.1 Skötselområden	6
2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	7
2.3 Jakt och fiske	7
2.4 Utmärkning av reservatets gräns	8
3. Anordningar för rekreation och friluftsliv.....	8
3.1 Övergripande mål	8
4. Tillsyn.....	8
5. Dokumentation och uppföljning.....	8
5.1. Dokumentation och inventeringar	8
5.2. Uppföljning	8
6. Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	9
6.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	9
7 Kartor	9

A. ALLMÄN BESKRIVNING

Administrativa data om naturreservatet

Reservatets

benämning: Torpöns naturreservat

REG-DOS NR: 05-02-1716 (NVR-id: 0502011)

Beslutsdatum: 1970-07-10

Län: Östergötland

Kommun: Ydre

Fastighet: Brevik 1:10

Areal: 121 ha

Land: 19 ha

Vatten: 102 ha

Produktiv skog 15 ha

Naturtyper: Äldre barrskog (Natura 2000-habitat
(Natura 2000 habitat) 9010, Västlig taiga)

**Prioriterade
bevarandevärden**

Naturtyper

Arter/grupper

Strukturer/funktioner

Kulturmiljöer

Friluftsliv

Tillgodose behov av områden för
friluftslivet

Övrigt: Landskapsbild, besöksobjekt

Naturvårdsförvaltare: Ydre kommun

2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

(se reservatsbeslut)

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

Torpöns naturreservat är beläget på södra delen av Torpön i sjön Sommens sydvästra del.
GSD-Terrängkartan © Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

3.1 Naturbeskrivning

Torpöns naturreservat är beläget på södra delen av Torpön i sjön Sommens sydvästra del. Reservatet utgörs av ett mindre landområde (19 ha) samt angränsande vattenområde (102 ha) samt en mindre ö och några skär i Sommen. Området avsattes ursprungligen för friluftslivet och i norra delen finns attraktiva badklippor. Huvuddelen av området utgörs av för trakten representativ talldominerad skog som överlag är strövvänlig och tilltalande för besökare. Blåbärsris och ett bottenskikt av allmänna mossor och i hållmarker renlavar präglar området. Stora delar av områdets skog är relativt gammal, ca 120-130 år med litet inslag av gran och bitvis rikt med enbuskar.

Skogen har under tidigare århundraden brukats intensivt. En kolmila kolades i norra delen 1989 och kolbotten med tillhörande koja utgör ett kulturhistoriskt besöksmål. Enstaka signalarter visar dock på viss kontinuitet av skugga och förekomst av död ved, åtminstone inom mindre avsnitt av området. I bergbranten mot Lomsviken förekommer korallav och västlig hakmossa på block samt blåsippa. Lite sårläka växer nära stranden i sydöst och i väster finns långfliksmossa på en barrträdslåga. Berggrunden utgörs av röd granit och avlagringarna av morän. Förekomsten av sårläka tyder på ett visst innehåll av basmineraler i moränen.

Ett antal mindre öar ingår i reservatet. Den största ön är belägen nära stranden på den sydöstra sidan om reservatets landareal och omfattas av fågelskydd 1/4-10/7. Övriga mindre öar och skär finns i Lomsviken. Till fågelfaunan hör fiskmåsar och drillsnäppa samt fiskgjuse och

Torpöns naturreservat

storlom som vissa år häckar i reservatet. Sommen är en näringsfattig sjö med mycket stora naturvärden. Sommens östra delar har ett stort siktdjup på 5-9 meter medan västra delen är något mer näringsrik med ett mindre siktdjup. Fiskfaunan omfattar hela 20 arter varav den storvuxna rödingen är mest unik. Även öring, sik, siklöja, nors och stensimpa kan nämnas. Sommens vattenyta når 147 meter över havet och högsta kustlinjen i området går ca 15-20 meter över Sommens yta.

3.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Området domineras av mer eller mindre kuperad barrskogsterräng med gott om uppstickande hållar och i nordväst ett berg med branta sluttningar. Områdets mer låglänta delar främst mot söder har troligen utnyttjats för skogsbete under tidigare århundraden. Häradskartan från 1860-70 som visar att reservatet då var skogklädd utmark med litet lövinslag.

I områdets södra del finns en mindre fd åkeryta som tillhört torpet Garvarehemmet beläget strax väster om reservatet. I reservatsgränsen i väster finns spår av en äldre trögärdesgård. Det finns även gamla uppgifter om lämningar som troligen är kolbottnar. Det är isåfall mycket gamla lämningar som utgör fasta fornlämningar (se fornlämningsregistret RAÄ 197).

Kolningen varit en viktig näring i bygden, särskilt under 1800-talet. Kolet användes främst inom järnhanteringen vid Boxholms bruk. Tre kolbottnar med två tillhörande kolarkojor har påträffats i reservatet. Även så sent som på 1940-talet kolade man här. Torpöns hembygdsförening tände 1989 en kolmila nära vägen i norra delen där även en kolarkoja återställts på sin ursprungliga plats.

3.3 Områdets bevarandevärden

A. Biologiska bevarandevärden

I området förekommer naturvärden knutna till en för trakten representativ barrskog. En del av öarna och stränderna är värdefulla för störningskänslig fauna.

B. Geologiska bevarandevärden

Området är representativt för sprickdalslandskapet med en relativt kuperad terräng och mycket berg i dagen.

C. Kulturhistoriska bevarandevärden

Tre kolbottnar med två tillhörande kolarkojor har påträffats i reservatet. Torpöns hembygdsförening tände 1989 en kolmila nära vägen i norra delen där även en kolarkoja återställts på sin ursprungliga plats.

D. Intressen för friluftslivet

Ett av områdets viktigaste värden är dess lättillgänglighet för friluftslivet. Såväl klippor och stränder för bad som strövvänliga skogar är värdefulla.

3.4 Källuppgifter

Natur och Kulturmiljöer i Östergötland, Ydre kommun nr N58, N64m (klass 3, klass 1), Länsstyrelsen i Östergötland 1983.

Beslut om Torpöns naturreservat. Ydre kommun 1970.

B. PLANDEL

1 Syfte med naturreservatet

Reservatets syfte är att säkerställa ett på grund av naturskönhet och läge betydelsefullt område för allmänhetens friluftsliv. Dessutom är området representativt för en naturtyp som från vetenskaplig och kulturell synpunkt bör bevaras inom länet.

2 Disposition och skötsel av mark

2.1 Skötselområden

GSD-Fastighetskartan © Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Torpöns naturreservat, landytan.

Areal: 19 ha

Beskrivning

Huvuddelen av området utgörs av talldominerad skog med blåbärsris och ett bottenkikt av allmänna mossor och i hållmarker renlavar. Stora delar av områdets skog är relativt gammal, ca 120-130 år med litet inslag av gran och bitvis rikt med enbuskar. Skogen har under tidigare århundraden brukats intensivt. En kolmila kolades i norra delen 1989 och kolbotten med tillhörande koja utgör ett kulturhistoriskt besöksmål. Enstaka signalarter visar dock på viss kontinuitet av skugga och förekomst av död ved, åtminstone inom mindre avsnitt av området. I bergbranten mot Lomsviken förekommer korallav och västlig hakmossa på block samt blåsippan. Lite särläka växer nära stranden i sydöst och i väster finns långfliksmossa på en barrträdslåga.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området utgörs av en äldre, strövvänlig tallpräglad barrskog.

Åtgärder

Uppkommande yngre barrträd kommer på sikt att förändra och sluta delar av området om de ej hålls efter. Målet bör vara att efterlikna en naturlig dynamik i skogen genom luckhuggning i yngre-medelålders delar av skogen (sydost om Lomsviken) och fläckvis röjning i de avsnitt där yngre barrträd bildar täta bestånd (främst i sydostsluttningen innanför fågelskyddsområdet). Äldre delar av skogen lämnas i huvudsak orörda (områdets södra hälft) liksom stränder, branter och karga bergavsnitt. Endast potentiellt farliga träd längs stigar tas bort.

Torpöns naturreservat, vattenområden och öar.

Areal: 19 ha

Beskrivning

Ett vattenområde om ca 100 ha samt ett antal mindre öar ingår i reservatet. Vattenområdet utgör en del av Asbyfjärden i Sommen men är inte föremål för några särskilda regleringar i reservatsbeslutet. Öarna hyser en värdefull fågelfauna i form av fiskgjuse och storlom. Till sjöfågelfaunan hör även bl a fiskmås och drillsnäppa. Den största ön belägen längs den sydostvända stranden av reservatets fastlandsdel omfattas av fågelskydd 1/4-10/7. Övriga mindre öar och skär finns i Lomsviken.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Mycket hög vattenkvalitet som en del av den mycket värdefulla sjön Sommen.
- Öarna utgör ostörda miljöer framför allt under fåglarnas häckningstid.

Åtgärder

Bibehållet fågelskydd på en ö. I övrigt inga åtgärder.

2.2 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet
Utmärkning av gräns	2006-2007	Landsidan	1
Luckhuggning i yngre-medelålders delar av skogen	2010-2015	I området SO Lomsviken	2
Fläckvis röjning av tät barrträdsunderväxt	2010-2015	Bl a i sluttningen innanför fågelskyddsområdet	2
Inga åtgärder		Huvuddelen av området	-

2.3 Jakt och fiske

Jakt är ej tillåtet med undantag av skyddsjakt. Fiskerätten ska enligt reservatsbeslutet upplåtas till allmänheten genom försäljning av fiskekort.

2.4 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen på fastlandet behöver ses över och kompletteras enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Anordningar för rekreation och friluftsliv

3.1 Övergripande mål

Området är betydelsefullt för allmänhetens friluftsliv. Av störst värde är de naturliga badstränder och klippor som finns lättillgängliga i norra delen. Anlagda anordningar för friluftslivet bör i möjligaste mån begränsas för att bibehålla de naturliga förutsättningarna och minimera underhållsbehov.

3.1.1 Tillgänglighet - kommunikationer

Området ligger lättillgängligt längs den allmänna vägen över Torpön.

Tillträdesförbud gäller för allmänheten under tiden 1/4 – 10/7 på ön öster om reservatets fastlandsdel. Tillträdesförbudet omfattar även vattenområdet intill 100 m från strand på öns utsida samt vattenområdet innanför ön.

3.1.2 Renhållning och sanitära anordningar

Inga soptunnor finns och det har hittills varit små problem med nedskräpning. En TC finns i närheten av parkeringen. Eventuell städning av nedskräpade partier sker genom naturvårdsförvaltaren.

3.1.3 Information

Ydre kommun har satt upp informationsskyltar om reservatet. Vandringsleden genom reservatet (en kortare och en längre) är bristfälligt utmärkta och den längre leden passerar olämpligt nära den fågelskyddade ön. Den delen av leden bör tas bort och istället kan en led ut på norra udden märkas ut, stig finns redan.

4. Tillsyn

Tillsyn av reservatet utövas av Ydre kommun.

5. Dokumentation och uppföljning

Skötseln av naturreservatet ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

5.1. Dokumentation och inventeringar

Länsstyrelsen bedömer att inga särskilda insatser behöver göras under planperioden.

5.2. Uppföljning

5.2.1. Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Uppföljningen skall ske enligt fastställda metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt. Lämplig uppföljning i reservatet är häckningar av rovfåglar och storlom.

5.2.2 Uppföljning av skötselmål och skötselåtgärder

En uppföljning av naturvärdenas utveckling ska ske där åtgärder kommer att genomföras.

6. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

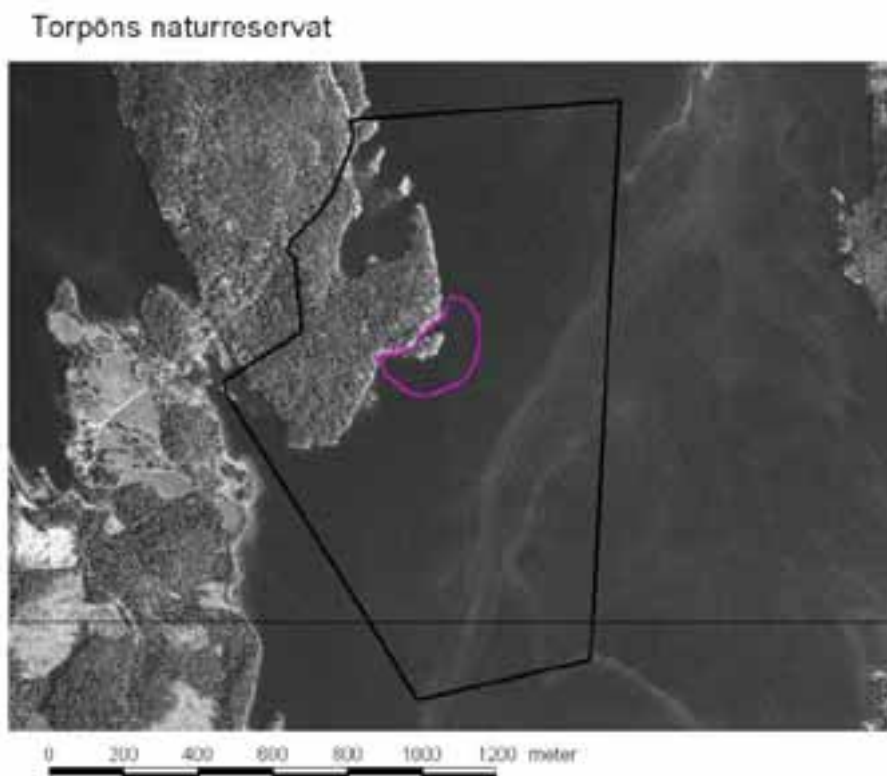
6.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av Ydre kommun med undantag av nedan angivna åtgärder. Även andra finansörer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Ydre kommun. Eventuella intäkter från gagnvirke tillfaller Ydre kommun.

6.1.1 Bekostas av staten

1. Uppsättning av informationstavlor rörande fågelskydd.

7 Kartor

Ortofotot från 1997 i bakgrunden har medgivande från Lantmäteriverket 1997; Ur GSD-Ekonomiska kartan diarienummer 507-98-3015. Fågelskyddsområde markerat med rosa färg.